

Memo

Datum : November 2021
Opgesteld door : Advies- en Kenniscentrum Meerlanden
Aan : Gemeenten
Bijlage(n) : 1) Informatiebronnen
2) Organisatie en vormen van UPV's
Onderwerp : Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV)

Aanleiding

Producentenverantwoordelijkheid¹ houdt in dat producenten of importeurs (mede) verantwoordelijk zijn voor het afvalbeheer van de producten die door hen op de markt worden gebracht. Het stimuleert de recyclebaarheid van producten, bevordert de preventie van afval door circulair ontwerp en legt de afvalbeheerkosten bij de veroorzaker/vervuiler. Producentenverantwoordelijkheid is voor steeds meer productgroepen van toepassing en draagt in toenemende mate bij aan de financiering van het gemeentelijk afvalbeheer.

Voor een aantal productgroepen is er *uitgebreide producentenverantwoordelijkheid* (UPV) van kracht. De regels voor UPV's zijn opgenomen in het *Besluit regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid*². UPV's zijn er in twee vormen³: verplichte en vrijwillige, elk met specifieke eisen. Voor ieder UPV-systeem kan in een aparte (wettelijke) regeling worden vastgelegd wat de randvoorwaarden zijn, zoals definities, reikwijdte, (recycling-) doelstellingen en dergelijke. De verwachting is dat in de toekomst hieraan toegevoegd worden aanvullende eisen voor product ontwerp en stimulansen/eisen aan bredere toepassing van eco-design.

Deze memo geeft een overzicht van de huidige en toekomstige UPV's en gaat in op de wijze waarop deze aan de financiering van het gemeentelijk afvalbeheer bijdragen.

Bestaande UPV's

In Nederland geldt er producentenverantwoordelijkheid voor de volgende productgroepen:

- Verplichte regeling (AMvB):
  - Verpakkingen
  - Elektrische en elektronische apparatuur
  - Batterijen en accu's
  - Autobanden en autowrakken
- Vrijwillige regeling (AVV):
  - Vlakglas
  - Papier niet verpakkingen

Producenten en importeurs zijn verantwoordelijk voor het (individueel of collectief) opzetten van een logistiek systeem voor het afvalbeheer en de financiering hiervan. In het schema verderop in deze memo is aangegeven op welke wijze de UPV's aan het gemeentelijk afvalbeheer bijdragen.

Nieuwe UPV's

In 2022 wordt een UPV voor matrassen van kracht. Daarnaast zijn er UPV's voor textiel en sigarettenpeuken in voorbereiding die in 2023 in zullen gaan. Over een aantal productgroepen wordt momenteel een maatschappelijke of politieke discussie gevoerd over producentenverantwoordelijkheid, waaronder luiers en kauwgom.

¹ Europese definitie: product-terugname systemen waarvoor de organisatorische, financiële en informatieve verantwoordelijkheid vrijwillig of verplicht wordt gedelegeerd aan marktpartijen, die deze verantwoordelijkheid individueel of collectief op zich kunnen nemen

² Zie: [Besluit Regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid](#) | [Besluit](#) | [Rijksoverheid.nl](#)

³ Vormen UPV: Algemene Maatregel van Bestuur en Algemeen Verbindend Verklaring (AVV), zie ook bijlage 2

Matrassen

Op 1 januari 2022 wordt een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor matrassen van kracht. Het betreft een vrijwillige producentenverantwoordelijkheid afgesloten tussen vijf grote matrasfabrikanten en de Stichting Matrasrecycling Nederland (MRN). Gemeenten zijn geen partij in de UPV maar ontvangen een vergoeding voor de inzameling van matrassen.

Het ontwerpbesluit voor het algemeen verbindend verklaren (AVV) van een afvalbeheersbijdrage voor matrassen heeft van 10 september tot en met 22 oktober 2021 ter inzage gelegen⁴.

Samengevat voorziet de afvalbeheerstructuur in kosteloze inname van matrassen bij gemeentelijke milieustraten en retailers en het recyclen van deze matrassen. De NVRD werkgroep matrassen heeft een zienswijze ingediend waarin een aantal zaken wordt aangekaart:

- De regeling is niet kostendekkend: het starttarief voor de afvalbeheersbijdrage bij aankoop van een matras ligt met € 2,50 per matras ver onder de werkelijke (afvoer-) kosten van naar schatting € 10,00. Niet alle gemeentelijke kosten worden vergoed (o.a. inzamelkosten) en er is in acht jaar sprake van een oplopende vergoeding van 25% tot 100% van de kosten;
- De regeling gaat alleen over schone en droge matrassen maar zou op alle matrassen, dus ook nat en vervuild, van toepassing moeten zijn;
- In de regeling is als doelstelling 85% recycling opgenomen, terwijl de minimumstandaard in het Landelijke Afvalbeheerplan op 90% recycling ligt.

Het is nog afwachten hoe de regeling er uiteindelijk uit gaat zien. Gemeenten kunnen straks via een portal factureren, voorlichtingsmateriaal over hoe en wat is in de maak, zie ook www.mrn.nl

Textiel

De textielsector is een van de meest vervuilende industrieën ter wereld. De staatssecretaris van I&W heeft in mei van dit jaar de contouren geschetst van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor de textielketen, die in 2023 in werking moet treden. De verdere invulling moet nog met betrokken partijen worden uitgewerkt.⁵ De werkgroep textiel van de MRA (Metropoolregio Amsterdam), waarin wij deelnemen, heeft in samenwerking met partijen uit o.a. de kleding- en schoenenindustrie een *position paper* opgesteld waarin wordt gepleit voor harmonisering van UPV-regels in Europees verband⁶.

Sigaretten en kauwgom

Sigarettenpeuken en kauwgum worden in grote aantallen in het zwerfafval aangetroffen. Ze zijn door de kleine afmeting moeilijk op te ruimen en blijven lang in het milieu aanwezig.

Sigarettenfilters bevatten plastics en maken deel uit van de Europese SUP-richtlijn (single use plastics) die als doel heeft om het gebruik van wegwerpplastic zoveel mogelijk te verminderen. Voor peuken gaan er twee maatregelen gelden. Vanaf juli 2021 moet op de verpakkingen staan dat er kunststof in het filter zit, dat peuken in de afvalbak thuishoren en dat zwerfpeuken negatieve effecten heeft op het milieu. Vanaf 2023 geldt er een UPV voor tabaksfabrikanten, die mee gaan betalen aan het opruimen van zwerfafval dat door hun producten ontstaat. De ministeries van I&W en Volksgezondheid stemmen af hoe de regeling wordt ingericht, het beleid moet namelijk ook in lijn blijven met het tabaksontmoedigingsbeleid.

Kauwgomproducenten krijgen van de staatssecretaris van I&W de kans om zwerfafval van kauwgom aan te pakken. De eerste inzet is daarbij een vrijwillige aanpak, maar als dat niet werkt komt er een regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.⁷

⁴ Zie: [Staatscourant 2021, 41046 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](https://www.staatscourant.nl/onderzoek-en-publicaties/2021/41046-overheid-nl-officiële-bekendmakingen-officielebekendmakingen.nl)

⁵ Zie voor meer informatie: [Voortgangsrapportage circulair textiel | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl/onderzoek-en-publicaties/2021/voortgangsrapportage-circulair-textiel-kamerstuk-rijksoverheid.nl)

⁶ AfvalOnline (10 augustus 2021): ['Overleg nodig voor UPV in textielketen' - AfvalOnline](https://www.afvalonline.nl/overleg-nodig-voor-upv-in-textielketen)

⁷ Zie: [Mogelijke beleidsmaatregelen om kauwgomvervuiling te verminderen | Rapport | Rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl/onderzoek-en-publicaties/2021/mogelijke-beleidsmaatregelen-om-kauwgomvervuiling-te-verminderen-rapport-rijksoverheid.nl)

Luiers

Luiers beslaan gemiddeld 8% (gewicht) van het huishoudelijk restafval. De staatssecretaris van I&W laat momenteel een brede verkenning naar uitgebreide producentenverantwoordelijkheid uitvoeren, die naar verwachting eind dit jaar beschikbaar is⁸.

Overzicht van UPV's en de wijze waarop deze aan het gemeentelijk afvalbeheer bijdragen

Productgroep en producenten-organisatie	Afvalstroom	Financiële bijdrage (tariefstelling 2021)	Organisatie en wijze van verrekening
Verpakkingen (AMvB) Afvalfonds en Nedvang	Oud papier en karton	Garantievergoeding: € 50,13/ton of registratievergoeding: € 7,83/ton	Meerlanden doet namens gemeenten opgave van ingezamelde hoeveelheden verpakkingen in WasteTool. Gemeenten ontvangen o.b.v. deelnemersovereenkomst met Nedvang vergoedingen van het Afvalfonds: voorschotten per kwartaal en eindafrekening.
	Glas	Garantievergoeding voor: bont glas: € 50/ton wit/groen glas: € 63/ton	
	PBD Zwerfafval	Inzamelvergoeding € 245/ton Vergoeding voor de extra inzet ter preventie en aanpak van zwerfafval: € 1,18 per inwoner per jaar	
E-waste (AMvB) Stichting OPEN (voorheen Wecycle)	Breed scala van kleine en grote afgedankte elektrische en elektronische apparatuur, ook lampen.	Vergoeding voor inzameling en sortering op milieustraten: € 92,84 per ton e-waste	Meerlanden ontvang o.b.v. overeenkomst met Afvalbeheerstructuur AEEA B.V. (voorheen Wecycle) vergoeding voor e-waste. Verrekening met gemeenten vindt plaats via kwartaal- en jaarrapportages.
Batterijen en accu's (AMvB) Stibat	Batterijen en accu's	Batterijen en accu's zijn onderdeel van inzameling en tariefstelling KCA. Er is geen aparte verrekening met gemeenten.	Laagdrempelig inzamelsysteem 'waar je ze koopt, kun je ze kwijt'. Er is geen aparte verrekening met gemeenten.
Autobanden (AMvB) RecyBEM	Autobanden zonder velg	Geen kosten voor transport en verwerking vanaf milieustraat	Verwerking om niet opgenomen in kwartaal- en jaarrapportage Meerlanden aan gemeenten.
Vlakglas (AVV) VRN (Vlakglas Recycling Nederland)	Vlakglas zoals ramen, draadglas, spiegelglas, douchewanden, fotolijsten, snijplanken e.d.	Geen kosten voor transport en verwerking vanaf milieustraat	Verwerking om niet opgenomen in kwartaal- en jaarrapportage Meerlanden aan gemeenten.
Papier (AVV) PRN (Stichting Papier Recycling Nederland)	Papier niet verpakkingen	Afzetgarantieprijs tijdens ketendeficitperiode: maximaal € 25 per ton	Gemeenten hebben overeenkomst met PRN. Meerlanden doet namens gemeenten maandelijks opgave van hoeveelheid oud papier en karton. I.v.m. hoge papierprijs heeft er de afgelopen tien jaar geen verrekening plaats gevonden.
Matrassen (AVV), vanaf 1 januari 2022 MRN (Matras Recycling Nederland)	Droge en schone matrassen, nog discussie over vuile/natte matrassen	Nader uit te werken. In de concept regeling is een olopende kostenvergoeding van 25% in 2022 naar 100% in 2029.	Nader uit te werken opgave van hoeveelheden in portal voor gemeenten op www.mrn.nl
Textiel (vanaf 2023)	Consumentenkleeding	Nader uit te werken	Nader uit te werken
Tabaksproducten (vanaf 2023)	Sigarettenpeuken	Nader uit te werken	Nader uit te werken

⁸ Mededeling staatssecretaris I&W op Algemeen Overleg circulaire economie, 18 november 2021

Bijlage 1 Informatie

Rijkswaterstaat

Algemene informatie over producentenverantwoordelijkheid
[Producentenverantwoordelijkheid - Afval Circulair](#)

Rijksoverheid

Kamerbrief van staatssecretaris I&W over financiële en organisatorische invulling van UPV (28 oktober 2021)

[Kamerbrief over onderzoek financiële en organisatorische invulling van UPV | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Kamerbrief van staatssecretaris van I&W over de inwerkingtreding van het Besluit regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (12 oktober 2020)

[Besluit Regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid | Besluit | Rijksoverheid.nl](#)

Kamerbrief van staatssecretaris van I&W met de 1ste voortgangsrapportage van het beleidsprogramma circulair textiel 2020-2025. Hierin wordt o.a. uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor textiel aangekondigd (20 mei 2021)

[Voortgangsrapportage circulair textiel | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Kamerbrief van staatssecretaris I&W (10 februari 2021) over oplossingen voor wegwerpplastics met bijgevoegde rapporten over onder andere de SUP-richtlijn en mogelijke beleidsmaatregelen om kauwgomvervuiling te verminderen (10 februari 2021)

[Kamerbrief over aanpak Van wegwerpplastics naar praktische oplossingen voor hergebruik | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Regeling SUP single use plastics, consultatie 26/10/21 tot en met 6/12/21

[Overheid.nl | Consultatie Regeling SUP single use plastics \(internetconsultatie.nl\)](#)

Recycling Netwerk, 11 november 2021

[– Beleidssuggesties van de milieubeweging om UPV voor zwerfafval en reductiemaatregelen voor wegwerpplastics te versterken \(recyclingnetwerk.org\)](#)

Nederland Schoon, oktober 2021: Peukenvrij, alles over de aanpak van tabak-gerelateerd zwerfafval
[2b0bed0d-1ca6-4dc0-8b4f-784cb0182658.pdf \(rookvrijezorg.com\)](#)

AfvalOnline

13 oktober 2020

[UPV-besluit gepubliceerd in Staatsblad - AfvalOnline](#)

29 oktober 2021

[Onderzoek Rebel Group naar invulling nieuw UPV-systeem - AfvalOnline](#)

10 augustus 2021

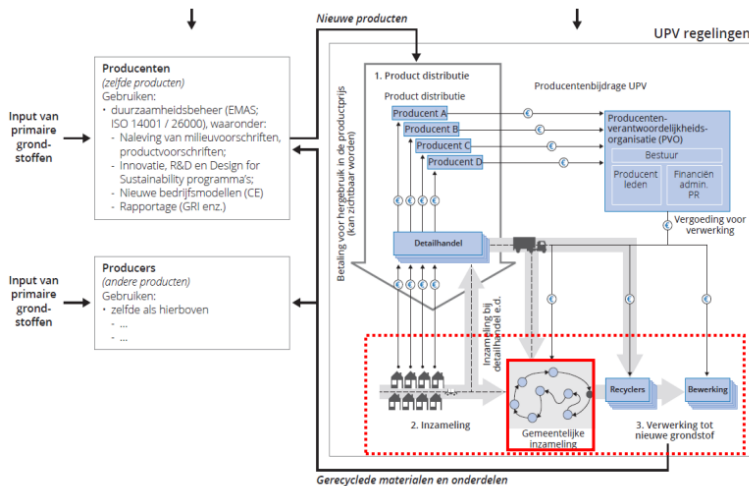
['Overleg nodig voor UPV in textielketen' - AfvalOnline](#)

11 februari 2021

[Producentenverantwoordelijkheid voor kauwgom onderzocht - AfvalOnline](#)

Organisatie van de producentenverantwoordelijkheidsorganisaties (PVO)

De context van bredere beleidslijnen en regelgeving

EU beleid & Regelgeving

- Richtlijn afvalbeheer
- Verpakkingen, Autowrakken, Batterijen

Nationaal beleid & Regelgeving

- Regelgeving afvalbeheer
- Wet milieubeheer
  - Stortverbod en belasting
  - LAP 3

	Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)	Algemeen verbindend verklaring (AVV)
Trekker/initiatiefnemer	Ministerie	Organisatie namens producenten
Looptijd	'Oneindig', of totdat de wetgever aanpassingen doet	Maximaal 5 jaar, daarna moet een nieuw verzoek ingediend worden.
Recht om afvalproducten in te zamelen van huishoudens	Producenten dragen een inzamelplicht. Gemeenten <u>staan producenten automatisch toe via de gemeentelijke afvalverordening deze plicht uit te oefenen.</u>	<u>Recht moet per gemeente worden aangevraagd.</u> Gemeente bepaalt wie gerechtigd is om huishoudelijk afval in te zamelen.

